

САҢА ОЛОХ

Чурапчы улуунун хаһыата

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫҢ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

• Суол тутууга

БИРИГЭЭДЭЛЭР ЧУРАПЧЫ — СЫЛАҢ СУОЛУГАР

риммитэ иккис сылыгар барбыт. Манна үлэ мистэтин таһааран 16 киһи үлэлиир. Кинилэртэн бүгүн В.М.Протодакенов биригээдэлээх 5 киһилээх биригээдэ үлэлиир. Владимир Михайлович сарга С.В.Павлов, А.П.Попов, Д.Д.Коркин, П.П.Слепцов бааллар.

— Биһиги кэмпит 4-с күмүт. Суолга ууну аһарар турбалар сытар сирдэрин бетоннуубут. Алын да үлө карууга элбэх: суол икки өртүгэр тимир ограждениелары тардабыт, энастары, сигнальной столбиктары туруорабыт, — динилэр үлэһиттэр.

Бу биригээдэ ити этэр үлэлэрэ тахсан соторуулаабыта кэлбит эбит буоллаҕарына, сүрүн биригээдэ суолга от ыйын 4 күнүттэн үлэлиир. Салайааччынан участвок начальнига П.П.Захаров анаммыт. Кинилэри бааларыгар — Садымабаа көрсөбүт. Модун техника арааһа, дэ, манна тобуоруспут.

— Суол тутуугун ыһар буолан, бэлэмнэни үлэлэри өссө бэс ыйыттан саҕалаабыллыт. Барыта 5 скрепер, 4 бульдозер, 2 погрузчик иткэнэ тэһиллэ-таһыла 10 автомашина үлэлииллэр. Бу быйылгы сүрүн сезоннай үлэбитигэр тэрилтэ дьонун улахан аһара тардыллан сылдьар, ол эбэтэр 24 киһи, — кэпсир Петр Петрович.

Үлэһиттэр хамнастарга кэмигэр кэлэрин, бу ааставай ньымаан үлэлиир кэмноригэр аһара, бородукталара хааччыларын, ол командировочнай курдук төлөнөрүн кэпсимиһэр. Уол-

сайынан дьон санаата кэлэн үлэлиирэ өтө көстөр. Усулубуйа баар буолан, кинилэр да үлэни көрөн турбаттар. Директор Федор Спартакович бэлэтигинэн даҕаны, хайа үлэ саҕаланнабыттан биһир кун өрөбүлэ суох сылдьаллар. Мөһөй-туорай буолара дикон, арай, ардах эбит. Кини ордух чуолан, чорботон К.К.Федоров салайар скрепердэр 5 киһилээх биригээдэлэрин уонна кинилэри сарга суолга үлэлиир бульдозерист И.И.Савины кизн тутта хайтыыр.

Механизатордар техникаларга эргэ да буоллар, син салпаас чаас көрдөнөн, бөрөөн үлэлэтэллэрин этэллэр. "Салпаас чаас хаачылла сатыыр, уматык да баар", — даһэллэр механикатордар. Кырдык, уматыгынан бастарбатастарыгар салалта "Туймаада-нефть" ГПП тэрилтэтигэр, ол генеральной директорыгар, Ил Түмэнгэ улуустугу депутатыгар И.К.Макаровка махтанар. Этэр курдук, быйыл сайын 140 тыһ. литр дизтопливо абаанса быйыгынан эрдэлээн борилибит. Ошон эрэ үлэ харгыһа суох барбыт. Ити Дирингэ курдук, аны Сыланга гравийдаах суол тутуулар кыахтаммыт.

Кэлээри кэлсэтэххэ, бу суолу тутууга сүрүн сакаасчыт быйыгынан И.И.Горохов генеральной директордаах "Дирекция по строительству автомобильных дорог" дикон государственнай тэрилтэ (ГУ) буолар эбит. Оттон тутуучулар бу суолу бүтэрэн, балаһан ыйын 30 күнүгэр Диринг суолун

кытта тэнгэ госкомиссияга туттарыахтаахтар. Ол манан арай буолбатах, иһинэ Хабаровскайтан (региональной) комиссия эрэ кэлэн тутуу үһү. Манан бу халыт күнүгэ ити болдьоххо бүтэрэр-ситэрэр соруктаах сылдьаллар. Эрдэ бу учаастак кэригэ рабочай комиссияны ааспыт. Ошон эрдэлээтэр.

Ити суол онгоһуутунан дьарыгыры курдук саҥа хайысханы ыһыан, тэрилтэ үлэтин кэммэйэ улааллыт. Инвестиция программаларга эбии корректировка онгоһуллубут, ол быйыл 16 мая, 340 тыһ. солк. буолбут. Сүрүн үлэлэрэ, биллэн турар, суолу көргүстии. Быйырыгытынан ыла Төһүлү-Бастээх суолун көрүү-истии бэриллэн, быһата, Өлүкө өрүс бөгөрө өртүн бүтүннү ыһан, эппиттир территориялар кэнгээн турар. Иҥкэн федеральной бюджет суолугар 3 млн. 724 тыһ. солк. 6 км суол өрөмүөннэнэн тутарыллыт.

Кестөрүн курдук, онун булбут, рынок усулубуйагыгар олорон биэрбэккэ санаатан саҥа суоллары көрдүүр, бэриллибит үлэ кэммэйин улаатынгаран иһэргэ интэрэстээх тэрилтэ сырыттыбыт.

С.СМИРНИКОВА.

Хаартыскаларга: 1. Тэрилтэ директоры Ф.С.Чипинаров. 2. Коллектив кизн туттар скрепердэр биригээдэлэрин механизатордара. 3. Тэрилтэ Чыаптаратаары учаастагы биригээдэ Чурапчы-Сыланг суолугар.

КОМИССИЯ МУННААБЫТТАН

ССРС, РСФСР уонна САСОСР үтүөлээх тренере, СР оскуолаларын үтүөлээх учуутала, Октябрьскай революция уонна "Бочуот эһага" орденнар кавалердара, Д.П.Коркин 75 сыллаах үбүлүүнү бэлэтиир комиссия учуораттаах мунньаһын туһааннаах комиссия председателэ, улуустары муниципальной тэриллэи баһылыга И.Н.Аммосов салайан ытта.

Сүрүн үлэ-хамнас ытыллыытын, үбүлүү тэһэллэни туһунан ЧГФКСИ ректора И.И.Готовцева информацията истилинэ. Оһно этиллэринэн, өрүү буоларын курдук, үп-харчы болпуроһа быһаарыллан испэтиһэн, "Сахамебель", "Швей Севера", инбэлииттэр комбинаттара оноруктаах бородук-суйалара атаһтанан, үһө тэрилтэлэр ороһууларынан гарантийнай суругунан ытыллыахтаах. Ону даҕаны себүлөөһөн онордохторуна. Кэпсэтигэ барбыт.

"Сахаполиграфиздакка" Д.П.Коркинга анаммыт айдаһуунуу ахтыи кинигэ онгоһулан, бэһэккэ бэриллэн сытар. Пазаматыныытын болпуроһа быйыл бүтэр кыага суоҕа бэлэ-этэнэ. Истэ-билэ сылдьарбыт курдук көңүл туһууга улахан норуоттар икки ардыларынаагы турнир ытыллыахтаах. Оһон сибээстээн институт спортивной саалатыгар улахан реконструкция ытыллыыта элбэх үлэни, үбү-аһы эрэйэр. Бу турнирга кыранысса тас өртүттэн 15 дойду ыгырыллыбыттан тизэлэре табыллыбат буолан, хамаанданан кэли аһыйып курдук. Ыгырыы сыл инниттэн барыахтааҕа кыйтарбатах. Курактэһинни ыһтарга 1 млн. 300 тыһ. солк. көрүлүбүт. Маны таһынан "Якутголь" 800 тыһ. солк. сумалаах бириһи туруорара сабадаланар. Кэлбит ыалдьыттары түһэригэ, аһатыга кырата суох үлэ-хамнас күтүлүр. Бу биһир саамай сүрүн, ирдэбиллээх болпуроһу буоларынан туһунан комиссия үлэлиирэ быһаарыллына. Правительственай комиссия Дмитрий Петрович кэргэни А.С.Коркина дьэһигин саһардарга этигэ Правительствонан өйөннө. Табыллынарына СР Президентэ В.А.Штыров дьэһ күлүүһүн тылын үбүлүүгэ туттарыахтаах.

Тупсаран онорууга 3 млн. 200 тыһ.

Г.Попов.

БОРОТОКУОЛЛАРГА ИЛИИ БАТТАННА

Бу ый ортото улуустугар СР Правительствотын председателэ Е.А.Борисов салайааччылаах Правительственай бөлөх кэлэн икки күн устата үлэлээн барда. Правительство рабочай бөлөһө муниципальной тэриллэи саһаттын кытта көрсүһүүтүгэр улуус инники сайдыытын болпуроһтарыгар, нэһилиэһэни кытта көрсүһүүтүгэр дьон туруорсар проблемаларын быһаарыыга мунньахтары ыһыттар.

Оттон ааспыт нэһилээ үс бастаки күнүригэр улуустуг баһылыга И.Н.Аммосов уонна кини бастаки солбуйааччыта И.Н.Попов Дьоккускай куоракка киһирэн, Правительственай бөлөх Чурапчыга сырытын биһиргэтэр докумуннарга илии баттатан кэллилэр. Ол курдук, бастакинан, "Балаһан ыйын 12, 13 күнүригэр СР Правительствотын рабочай бөлөһө Чурапчы улуустугар сырытын туһунан" боротокуолга, иккитинэн, СР Правительствотын Распоряжениетыгар илии баттанылар. Рас-

поряжениета бастаки болпуроһуунан СР Президентин В.А.Штыров "1942 - 1945 сс. Чурапчы улуунун күүс өтүһүн хоту кеһерүү таһаарыт хоромньутун толуйуу туһунан" Ыйааһын толорулууга уонна иккитинэн, СР Правительствотын председателэ Е.А.Борисов бу дьыл бэс ыйын 10 күнүгэр улуустугар кэлэ сылдьан "Чурапчы соһиальной-экономической сайдыытын туһунан мунньаһын боротокуолун поручениелара киһирэ сылдьаллар.

Оһон, мунньахтарга этилибит, биһиряактаммыт билегин барыта сурукка киһирэн, биһиргэннэ. Бу себүлэһинилэр, биллэн турар, биһиги улуустугу улахан кыахтары үһэһтэллэр уонна эһиэ оннук улахан ирдэбиллэри саһалта, нэһилиэһэ иннигэр туруораллар. Оһон, улуус дьон-сэргэтэ үһэһтэн онгоһулар көмөнү мүлчү туһааһа туһаа таһаарыахтара дикон эрэһэбит.

"СО" корп.

2003 СЫЛ
БАЛАҢАН
ЫЙЫН
25 КҮНӨ
ЧӨПТӨӨР
№ 11 (7021)

БАЛАБАН ЫЙЫН 24 – 25 КҮННЭРИГЭР – ҮӨРЭХ ҮЛЭНИТТЭРИН УЛУУСТААБЫ СҮБЭ МУНЬАХТАРА

ТЭРИЛТЭ САЛАЙААЧЧЫТЫНАН

Ханна бабарар тарилтэ салайааччытын үлэтин сэрхилтэ – нэһилиэнньэ сыанабыла.

Профессор Г.П.Башарин аатынан Сылба орто оскуола-тын директорунан СР үөрэжиритин туйгуна, үрдүк категориялаах учуутал А.М.Махонин үлэтир. Кини улуска салайар үлэбэ ор сит үлэ-лэбит олохтоох, оскуола ма-териялаах базата хангырыгар үгүс сыратын биэрбит, чин үлэлээх, педагогическай кол-лективтары тэрийн үлэлэтэр талааннаах салайааччы.

Александр Михайлович оро үөрэнэр, учуутал үлэтир усу-бууйата тупсарыгар элбэхтик үлэлээр. Ол түмүгэр, икки үөрэнэр корпус тас юстутта тупсарыдык кыраадыр, оскуо-ла музейыгар научнай кини ту-тулунна, интернет, медицин-скай кылаас базалара тупсары-лына. Сага үөрэх дьылгыгар оранжерия үлэбэ киирэрэ была-анналар, онтон да үгүс кини аабын сиппэт үлэбэ олохтоолуна. Эттэбэ дөбөнүн иһин, бу аат-таммыт үлэлэр түүнэри-күстэрин үгүс түбүгү, сага-былаах тэрээһини, оуруу-күтүү, үбү-харчыны, матырыйалы бүтүүнэ эрий-дэтэрэ. Онно кини, бэйтэ суган-иттэбэн, тутан-хабан үлэтирин таһынан, дыону-сэр-гэни кытары уолсай тылы була-ра, санаатын тиздэрэ, ылы-нарара атыттарга холобур буо-лар. Оскуола араас сылаах

выпускников, Дьюкуускай куоракка олохтор биэр дойдута-ахтарбытын түмүгэ үгүс түмүгү кэрдэрэ. Ол курдук, Ил Түмэн депутата И.К.Макаров уонна Н.К.Васильев, Н.И.Дегилев, К.С.Макаров, И.Ф.Макаров уо.д.а.үгүс көмөнү олохтоолор, олохтоох бааһынай хаһаайс-тыбалара өрүү өйбүл буолуу-лара үгэскэ кубулуйда.

Нэһилиэнньэ үөрэнээччи-лэр үөрэхтэ, научнай-чинчийэр үлэбэ, кэра эйгэтигэр, спортка ситиһиллэригэр үөрэр, кини туттар. Билиги ырыаһыт олохторбут Россия түбүлгэти-гэр тарыстылар, улахан фести-валларга ситиһиллэннэлэр, үгүс түстүүк уолаттарбыт улу-ус, республика чемпионнары-нан, призёрдарынан буоллулар, үөрэнээччилэр "Кэскилгэ хар-ды" о.д.а. курдук республика уонна улус таһынаах науч-най конференцияларга кыты-ылар кэтир. Быйыл үрдүк үөрэхтэ 15 орто анал үөрэхтэ 7 олохтор киирдилэр. Бу си-тиһиллэргэ барыларыгар оскуо-ла салайааччытын түбүктээх үлэтин үгүс түмүгэ көстөр.

Үөрэх сага дьылын көрсө оскуола дьыа тупсан, кэрэксизн учууталлары, үөрэнээччилэри айымньылаах үлэбэ ытырда. Директор Александр Михайлович инники баба санаата, былаана кизг...

А.ДЯГИЛЕВ,
оскуола профкомун
председателэ.

АЙЫМНЬЫЛААХ ҮЛЭНИ ТЭРИЙЭЭЧЧИ

Хайаасыл нэһилиэтин "Күнчээнэ" үлэтир сэрхилтэ-сайа М.Н.Илларионов өр сылаах айымньылаах үлэбэ сыналанан Саха Республика-тын чулуу дьахталарын кэрэ-лэригэр киирсэн Францияга ба-ран кэлбитэ.

1998-1999 үөрэх дьылгыт-тан Хайаасылка үлэтир уонна орто оскуола "Тыа сиригэр үөрэх тарилтэлэригэр ситимизэн үөрэтин" проблеманан биэр-гэ үлэлээн кэллилэр. Үөрэтин ис хоһоонун ситимизэринтан сабалаан биэр калым үөрэтэр эйгэбэ интэ-логон үлэлээн, 2002 сылга республиканскай стату-стаах экспериментальнай площад-ка буолан үлэтир сымдыллар. Олохтоох иһин, үөрэтин биэр быс-тыбат ситимизэн барыстаах. Ол иһин үлэтир – алын сүлүк оскуола – орто оскуола үөрэтэр программаларын утумнааһын олохтоолуу, үөрэтин технологиятыгар утумнаах ньымалары көрдөөһүн, апробация ытыллар.

Ити үлэ ситиһиллээхтик барыгар Мотрена Николаевна ахсаабат кыһамньытын уулар. Бу сылларга кини бэйэтин үрдүк таһынаах педагог, салайааччы, дыону сатаан түмэр, туруорум-мут сылын ситиһэр, үлэтигэр бэрэниилээх уонна элиэтинэстээх үлэтигэр быһытынан көрдөрө. Оро сайдарыгар тобусто-ох усулбууйаны тэрийиһэ, үлэтир материалнай базатын хангытыга итээнэ кадрдары үүнэрмизэ, кинилэр профессио-нальнай таһымнарын үрдэтигэр улахан болсумтотун биэрэр. "2000 сылга – 2000 үтүө дьыла" хамсааһынга кыттан, нэһилиэк олохтоохторун көбүлөөн 40 миэстэлээх сага үлэтир дьыттын туттаран үлэбэ киилэртэрэ. Үлэтир ис өттө олус туп-сарай, оро оонньуур, дьарыктанар, сыһыанар усулбууйата олус үчүгэй буолан олохтор маһа үөр-көтө кэлэлэр. Маһы таһынан оро оонньуур площадкага, котельнай тутууларын си-стиэ.

Үлэтир педагогическай коллективны методическай таһына биллэрдик үрдээн иһэр. Коллектив Л.А.Венгер "Сайдаы" про-

грамматическай ахсыс сылын үлэтир. Маһы таһынан ороно За-йцев методикатынан оскуолаа аадыр олохтор кыһаларыны улу-йцев методикатынан оскуолаа аадыр олохтор кыһаларыны улу-йцев методикатынан оскуолаа аадыр олохтор кыһаларыны улу-

Үлэтир нэһилиэнньэ үлэтир сэрхилтэ-сайа М.Н.Илларионов өр сылаах айымньылаах үлэбэ сыналанан Саха Республика-тын чулуу дьахталарын кэрэ-лэригэр киирсэн Францияга ба-ран кэлбитэ.

1998-1999 үөрэх дьылгыт-тан Хайаасылка үлэтир уонна орто оскуола "Тыа сиригэр үөрэх тарилтэлэригэр ситимизэн үөрэтин" проблеманан биэр-гэ үлэлээн кэллилэр. Үөрэтин ис хоһоонун ситимизэринтан сабалаан биэр калым үөрэтэр эйгэбэ интэ-логон үлэлээн, 2002 сылга республиканскай стату-стаах экспериментальнай площад-ка буолан үлэтир сымдыллар. Олохтоох иһин, үөрэтин биэр быс-тыбат ситимизэн барыстаах. Ол иһин үлэтир – алын сүлүк оскуола – орто оскуола үөрэтэр программаларын утумнааһын олохтоолуу, үөрэтин технологиятыгар утумнаах ньымалары көрдөөһүн, апробация ытыллар.

Ити үлэ ситиһиллээхтик барыгар Мотрена Николаевна ахсаабат кыһамньытын уулар. Бу сылларга кини бэйэтин үрдүк таһынаах педагог, салайааччы, дыону сатаан түмэр, туруорум-мут сылын ситиһэр, үлэтигэр бэрэниилээх уонна элиэтинэстээх үлэтигэр быһытынан көрдөрө. Оро сайдарыгар тобусто-ох усулбууйаны тэрийиһэ, үлэтир материалнай базатын хангытыга итээнэ кадрдары үүнэрмизэ, кинилэр профессио-нальнай таһымнарын үрдэтигэр улахан болсумтотун биэрэр. "2000 сылга – 2000 үтүө дьыла" хамсааһынга кыттан, нэһилиэк олохтоохторун көбүлөөн 40 миэстэлээх сага үлэтир дьыттын туттаран үлэбэ киилэртэрэ. Үлэтир ис өттө олус туп-сарай, оро оонньуур, дьарыктанар, сыһыанар усулбууйата олус үчүгэй буолан олохтор маһа үөр-көтө кэлэлэр. Маһы таһынан оро оонньуур площадкага, котельнай тутууларын си-стиэ.

Үлэтир педагогическай коллективны методическай таһына биллэрдик үрдээн иһэр. Коллектив Л.А.Венгер "Сайдаы" про-

грамматическай ахсыс сылын үлэтир. Маһы таһынан ороно За-йцев методикатынан оскуолаа аадыр олохтор кыһаларыны улу-йцев методикатынан оскуолаа аадыр олохтор кыһаларыны улу-йцев методикатынан оскуолаа аадыр олохтор кыһаларыны улу-

Үлэтир нэһилиэнньэ үлэтир сэрхилтэ-сайа М.Н.Илларионов өр сылаах айымньылаах үлэбэ сыналанан Саха Республика-тын чулуу дьахталарын кэрэ-лэригэр киирсэн Францияга ба-ран кэлбитэ.

1998-1999 үөрэх дьылгыт-тан Хайаасылка үлэтир уонна орто оскуола "Тыа сиригэр үөрэх тарилтэлэригэр ситимизэн үөрэтин" проблеманан биэр-гэ үлэлээн кэллилэр. Үөрэтин ис хоһоонун ситимизэринтан сабалаан биэр калым үөрэтэр эйгэбэ интэ-логон үлэлээн, 2002 сылга республиканскай стату-стаах экспериментальнай площад-ка буолан үлэтир сымдыллар. Олохтоох иһин, үөрэтин биэр быс-тыбат ситимизэн барыстаах. Ол иһин үлэтир – алын сүлүк оскуола – орто оскуола үөрэтэр программаларын утумнааһын олохтоолуу, үөрэтин технологиятыгар утумнаах ньымалары көрдөөһүн, апробация ытыллар.

ИИТЭЭЧЧИЛЭРИН ТАПТАЛА – КҮНДҮТТЭН КҮНДҮ НАБАРААДА

Ханна бабарар сирин-дойдуну суон сүрөбүрдээччи, ал-бан ааттаааччы – ол кини үлэтир дыоно. Онтон дыоно тарил-тэбэ оннох кини тутта биллэн-көстөн баар. Биэр оннох киниэн ааттыһып бабарыын Хатылытаабы "Нургуһун" үлэтир эдэр, кэскиллээх иитээччи А.Т.Пермяковна.

Кини оро сааһа төрөөбүт-үөскээбит Хатылытыгар ааспыт. Оро эра барытыгар тиксикет норуот муударайын адыс кыра сааһыттан интэриһинтэ: эбэ, аһа оскуолатын толору ааспыт, кинилэр атар тылларын, субаларын, таһыларын сүрөбэр чу-гастык ылыммыта. Кырдыаас аһалээх эбэтэ ханна бабарар үлэбэ үлэ-чээ, хайаал, бочуот, үлэ эра кинини өрө тардар сүдү күөс, үлэтир эра кини дьылгы дуоһууһун, астыныны ылым сабун туһунан элэлэрин күнэбэ истэ улаапыта. Анна Тарасовна Дьюкуускайдаагы 2 №-дээх педучилищени ситиһиллээхтик бүтэрэн айымньылаах үлэ аартыгар турумууга 6 сылын тупта.

Оро иһинтэ бары үлэтир уустуктара, элиэтинэстээхтэрэ. Оро – ыал инники эрэлэ, баар суох бааһа-дуоһа, улуорун салбааччыта, аатын ааттаааччыта. Оро оскуолаа киирир ди-эри детсад көрүүтүгэр-хараһытыгар сыдыар. Бу – иһини үлэ саамэй элиэтигэр кэмэ. Кыра сибээки курдук кэбирэх дыон күнү быһа иһэттэн – ааттан, дьыттан араһан атын эйгэбэ, ту-ора дьыттыгэр кэлэлэр. Мантан сабалаан кырааан кини улахан олоххо маһынай хардыта, туора, билбэт дыонунун кэспэти-тэ. Бу маһа саамэй чугас кинини иитээчи булар, киниттэн маһлар кыралара күнээбэ дьылбалара тутулуотанар. Дьэ ма-на Анна Тарасовна элэтин оскуолаа элбэи туһалаабыта, Сарсыарда олохторун көрсөүтэр хайаан да өс хоһоонунан кэл-

сэтэр. Фольклор бу көрүгүн кини олохторго 3 саастарыттан киилэрэр. Туттар ньымата сүрдээх борсостой, тийиниһтэ. Хай-дах эра дьыбэ кэспэтэ олохтор курдук баһаһаһыны үөскэ-тэр, ол иһин олох салгыттар.

Анна Тарасовна норуот иитэр ньымаларын табатык туһаны-ыта үлэтин сүрүн туһууһунан буолаллар:

- Төрөппүт тус бэйэтин үгүс холобуругар олохуруу;
- Үлэни таһыыр, сатыыр буолуу, үлэ үөрүгэтигэр та-кайы. Кини – айылга олохто. Оро айылгабы илдьэ сылдьан сиргэ-туомга үөрэтир, өйдөтүү, үтүгүнэри.
- Олохтору кыраларыттан бэйэлэрин көрүөр, хардарыта көмөлөсүөр тына иһини уо.д.а.

Анна Тарасовна аһардас таабырыны туһанан элбэх аралды-ытымылары, толкуйдар оонньуулары, тылларын эрчийи-ни, араас интэриһини, сайыннарар көрүгүнэх дьарыктары ытыр. Үлэтин олохто "Кэспэри иччаты иһинтэ – сага саба-хтары арыһа" дьин брошюра буолан тарданна.

Айылбатан бэрлэбит талааннаах иитээчи, үлэтин аар-тыга сага сабалаанна. Кэра, ыра санаалаах, сылаас, сыһыаас тылаах күндү. Күүтүлээх киниэхэ, Анна Тарасовнага, "Оро кы-ра сааһыттан кэрэни кэрэхси, өйдүү, чинчий, айытын олохтор таһаарар буолуохтаах" дьин мэлдьи атар тылларын бэйбэр утары этэн ай-тут, субэлээ, таһа-й-үрөт иитэр күүтүгү үлэ үгэстэригэр дьин алгыс кэригэ тылларын аныаһын.

Е.НИКОЛАЕВА,
Хатылытаабы "Нургуһун" үлэтир методика.

ЧЛЭ ЧӨЛЧҮГЭР

Модаданаагы пединститу-ту бүтэригэртэн Алексей Алек-сандрович төрөөбүт нэһилиэ-гэр Дирингэбэ кэпэн уруһуй, чер-чение учууталынан үлэлээбитэ номуо сүүрбэ сыл буолла. Били-пин агрооскуола олохтоох учууталарыттан биэрдэтэрэ. Ону үлүн сылларга ситиспит үлэтин түмүктэра кэрэһэлиил-лэр: кини үөрэтэр олохторо 1996 сылтан улуска ытыллар олим-пиадаларга үс бастыг миэстэ иһигэр сымдыллар.

Ааспыт сылга республикаа ытыллыбыт техникскай быыс-тапкаа "Учебная пособие" са-лааба бастаы миэстэни ылары олохтоот. Ону таһынан учуутал үлэс республика таһынаах семинарларга элбэх аһаас уру-октары, маастар – кылаастары ытыта. Учуутал элбэи аах-тагына, аныгы кэмгэ сайын-нарына учуутал. Алексей Алек-сандрович региональнай семи-нарларга маһык аахыт даа-ааттардаах: "Изготовление мо-дели", "Использование на уро-ках труда природного материала", "Способы применения и преобразования плоских многогранников".

Ааспыт үөрэх дьылгыгар улуска черчение, үлэ урукта-рын учууталларыгар компью-тер туттуу дьин теманан семинар ытыллыта.

Үөрэллит учууталларын туйаһын хатаран кини идэтин баһаһааччылар сылаата үксээн, оскуоланы бүтэрээччилэртэн үлэс оро чертёжник, өгнөөх ме-таллар технологтара, дизайнер идэлэрин талан анал үрдүк үөрэх кыһатыгар үөрэнэллэр. Алексей Александрович улуска технология учууталларын ме-тодическай холбоһуктарын са-лайааччынан ханьс да сылын үлэлээн, билигин кэмгэ профильнай үөрэхтээһин киири-итигэр сөп түбэһэн сага үөрэх дьылгы үлэтин сабалаата.

А.БОРИСОВА,
Дирингэбэ агрооскуола
директорын научнай-мето-дическай үлэбэ
солбууааччы.

Хаартыскаа: А.А.НИКОНОВ.

ТУБҮК ТҮМҮКТЭЭХ БУОЛЛУН

Кэники сылларга, быйыл даһаны оскуоланы бүтэрээчи үөрэхтэ кииригин көрдөрүүтэ үрдүк.

Ол курдук, быйыл орто оскуоланы 82 оро бүтэригэрттэн 57 (69,5%) үрдүк үөрэх, 14 (17%) орто анал үөрэх кыһаларыгар киирдилэр. Орду элбэх оро СГУ –га (19 оро), ДТХА-га (11 оро), СГУ Чуралгытаагы колледжыгар (7 оро) студенттарынан буол-буттара "Күлүгүнү кини күлбүтүнэн" дьин өбүгэбит өлүн хоһооно С.А.Новгородова аатынан Чуралгы орто оскуолатыгар бүтүн сыһынаах курдук. Онтон атыттар аналлаах орто үөрэх кыһаларын үөрэнээччилэринан буоллулар. Педагог идэтин баһылыр араас үөрэхтэ 17 оро киирдэ.

Маһык ситиһини төрүтүгүн оскуола өсө 1997 сылаахтан хайыскалаан үөрэтин суолун таба таһаммытын, төрөппүт олохтор үөрэхтэ сыһыанар, инникигэр болсумтото, кыһамньыта улаапытын ааттыаха сөп.

Инженер, экономист, технолог, физик, геофизик, радиотех-ник, геолог, дизайнер идэтин элбэх оро таһыта оскуолаа ма-тематикаа тиражирер наукалары үөрэтин таһына үрдүгүн туолууру.

Кэники кэмгэ Саха Республикаа ылымныт "Учуутал туһунан оскуонун" хат көрүү болпурдуоһа туар, учуутал ха-маһыгар көрүлэр надбавканы сарбийы туһунан кэспэтин ба-рар. Оро сөбүлүү идэтин таба таһанан, олох суолугар бигэтик тирэниһтэ барыбыт үгүс кэскилбит төрүтэ буолар. Оттон олу ситиһин учуутал обществоа ылар миэстэлиттэн, олохтор уйгу-тутан быһаччы тутулуоттаах. Онон, биэр идэлээхтэрбэр уустук, сырааах үлэбит сөптөөхтүк сыналаларыгар бабарыын, түбүктү түмүктээх буола турдуу.

С.Еремеева,
ханыат общ. корреспонденда.

В.ОМУКОВ,
лист, РСФСР
эрэбирмитин
уна, Сунтаар
и бочуоттаах
гражданина.

ТЭРИЙЭР КОМИССИЯ.

Тэрийэр комиссия.

– Мария Ефремовна алдсүтгэлтэй адийнхыг Чувалтын I сүхүү, орто оскуулын уушталыг Светлана Ефремовна Поталова, Чувалтын II – III сүхүү орто оскуулын администрацияга профкома, коллектива.

Автор суругар эпелер санаа
редакция позицияггар мэлдэн сөл түбэлэр
буолбатах. Сурукка ыйышлар чакчылар
кырдыктаахтарыгар эпелитинэни
автор тус байыта сүгэр.